

An aerial black and white photograph of a rural village. A winding road or path runs through the center of the village. To the left, there is a large body of water, possibly a lake or a wide river. Several buildings are visible, including a church with a steeple and a large mill. The landscape is a mix of fields, trees, and small houses.

KUNGSBERGA BY EKERÖ

Kulturmiljöanalys

Kungsberga by, Ekerö
Kulturmiljöanalys

Omslagsbild: Flygfoto, Kungsberga by, 1947, Upplandsmuseet, www.digitaltmuseum.se

© Tengbom 2016

Utförare

Tengbomgruppen ab genom Lisa Sundström, byggnadsantikvarie, certifierad sakkunnig kontrollant av kulturvärden

Beställare

Stadsarkitektkontoret, Ekerö kommun

Innehåll

Inledning	4
Planer och kulturhistorisk lagstiftning	5
Översiktlig historik	6
Färentuna socken	6
Kungsberga by	7
Kungsberga by - Värdefulla karaktärsdrag	16
Naturlandskapet	16
Fornlämningar	17
Vägar	18
Gatunamn	18
Odlingslandskapet	20
Bebyggelsestruktur	21
Bebyggelsen	24
Bebyggelsens bärande karaktärsdrag	27
Inventering av kulturhistoriskt värdefull/ intressant bebyggelse	35
1974 års bebyggelseinventering	35
Inventering av bebyggelse	36
Källförteckning	77

Inledning

Bakgrund

Stadsarkitektkontoret i Ekerö kommun har fått i uppdrag av upprätta detaljplaner för Ettans väg och för del av Kungsberga 1:34 i Kungsberga på norra Färingsö. Även från andra fastighetsägare i området har förfrågningar om avstyckning och utveckling av fastigheter inkommit. Inför det kommande planarbetet i Kungsberga ska områdets kulturmiljö undersökas.

Enligt översiktsplan för Ekerö kommun är Kungsberga by ett s.k. omvandlingsområde där en omvandling av fritidshus och förtätning genom ny bebyggelse beräknas ske. Ekerö kommun har dock uttryckt att ny bebyggelse i Kungsberga ska tillkomma i varsam takt. Detta för att skapa förutsättningar för en utveckling av Kungsberga som möjliggör förbättrad service, men utan att orten tappar sin tydliga bykaraktär.

Syfte

Kulturmiljöanalysen avses att utgöra planeringsunderlag för det kommande planarbetet. Syftet är att klargöra vilka särskilda karaktärsdrag och kulturmiljövärden som finns i Kungsberga och ge rekommendationer för bevarande av befintliga kulturmiljövärden samt placering och utformning av ny bebyggelse så att Kungsbergas bykaraktär kan bibehållas.

Metod

Vid framtagande av kulturmiljöanalysen har litteratur och skrifter samt historiskt kartmaterial och fotografier studerats. Muntlig information har erhållit från boende i Kungsberga.

Området har därpå inventerats. Som underlag för inventeringen har en bebyggelseinventering utförd 1974 används. Utifrån den befintliga inventeringen har värdefull/karaktärsskapande bebyggelse lokaliserats.

Föreliggande kulturmiljöanalys har utförts av Lisa Sundström, Tengbom, på uppdrag av Ekerö kommun under januari-februari 2016.

Kungsberga by. Utredningsområde inom blå linje. Fornlämningar markerade med R.

Planer och kulturhistorisk lagstiftning

Här redovisas de planer, program och lagar vilka är relevanta som underlag för hur Kungsberga by i framtiden ska bevaras och gestaltas.

Planer och program

Kulturmiljöprogram Ekerö kommun

Ekerö kommuns kulturmiljöprogram innehåller riktlinjer, förhållningssätt och rekommendationer som ska ge vägledning för den kommunala planeringen och för handläggning av bygglov. Kulturmiljöprogrammet har tagits fram för att underlätta hanteringen av de krav som ställs i plan- och bygglagen gällande skydd av, och varsamhet om, kulturmiljöer. Utgångspunkten i Ekerö kommuns kulturmiljöprogram är att kulturmiljön är en resurs, en möjlighet och en förutsättning för utveckling.

I kulturmiljöprogrammet har följande råd och rekommendationer för Norra Färingsös kulturlandskap utarbetats:

- *Ny bebyggelse bör ej uppföras på jordbruksmark.*
- *Ny bebyggelse bör uppföras i anslutning till befintlig bebyggelse.*
- *Utblickar mot kulturlandskapet bör beaktas och bevaras vid exploatering.*
- *Topografin i det öppna landskapet bör respekteras.*
- *I landskap där fornlämningar är en central del från inte bebyggelse uppföras så att den förhindrar allmänhetens tillgänglighet till fornlämningarna eller fornlämningsområdena. Det är särskilt viktigt att beakta sådan utblickar där fornlämningar ingår.*

Översiktsplan Ekerö kommun

En översiktsplan skall vara vägledande för alla förändringar i miljön i en kommun. Enligt Ekerö kommuns översiktsplan ska kulturhistoriska värden, naturvärden, kulturlandskap och Mälaren vara utgångspunkten vid förändringar av den yttre miljön

I Ekerö kommuns översiktsplan har riktlinjer för ny bebyggelse antagits. Till riktlinjerna hör bl.a.:

- *Att ny bebyggelse ska lokaliseras och anpassas till stads- och landskapsbilden, den lokala byggnadstraditionen och terrängen.*

- *Ny bebyggelse ska inordnas i den struktur som finns i området.*
- *Bebyggelsens placering och utformning ska bidra till en sammanhållen karaktär.*
- *Allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön.*

Policy för Ekerö kommuns yttre miljö, 2000

Ekerö kommun har år 2000 antagit en policy för den yttre miljön. I policyn ingår att:

- *Bebyggelse på landsbygden bör ansluta till den lokala byggnadstraditionen.*
- *Skyltning ska vara ändamålsenlig, prydlig och passa in i helhetsbilden.*

Verksamhetsplan för byggnadsnämnden 2015

I verksamhetsplan för Ekerö kommuns byggnadsnämnd år 2015 ska denna:

- *Verka för en god bebyggd miljö som utgår från Ekerö kommuns översiktsplan samt plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB).*
- *Uppnå en god byggnadskultur samt en god estetisk tilltalande tätorts- och landskapsmiljö.*

Vackrare Ekerö – en gestaltningspolicy 2015

Ekerö kommun ha utarbetat en gestaltningspolicy som antogs av kommunfullmäktige 2015. Enligt gestaltningspolicyn ska kommunens övergripande mål vara att Ekerö kommun ska utvecklas med försiktighet och omtanke och bevara sin nuvarande karaktär. Utgångspunkten är att en estetisk tilltalande miljö bidrar till att människor trivs. Som mål för gestaltningen i den byggda miljön på Ekerö är bl.a. att den ska.:

- *Präglas av en småstadskänsla med småskalighet, variation och omsorg om detaljer.*
- *Tar hänsyn till och inspireras av geografiska och historiska särdrag,*
- *Har ett samspel mellan konst, arkitektur och landskap,*
- *Den enskilda har frihet att välja utformning inom en genomtänkt helhet.*

Nationella mål

Riksdagen har antagit nationella mål för kulturmiljövården. Till de nationella övergripande målen hör:

- *Ett försvarat och bevarat kulturarv.*

Kulturhistorisk lagstiftning

Miljöbalken

Enligt miljöbalkens inledande kapitel ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas (MB kap 1. 1§).

Mälaren med öar och strandområden är i sin helhet av riksintresse på grund av sina natur- och kulturvärden (och goda förutsättningar för friluftsliv och turism). Dessa värden får inte påtagligt skadas genom exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön enligt Miljöbalken 4 kap. 1 och 2 §§.

Strandskydd

Strandskydd gäller för mark som ligger inom 100 m från strandlinjen. Inom område för strandskydd är det bl.a. förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns.

Kulturmiljölagen/Fornlämningar

Fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen 2 kap.

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen ställer krav vid planläggning och byggande. De allmänna intressen som ska beaktas vid planläggning och lokaliserings/lämplighetsprövning av bebyggelse samt vilka krav som ställs på byggnader anges i plan- och bygglagens 2 och 8 kapitel. Det är kommunerna som har ansvar för kulturmiljöfrågor utifrån bestämmelserna i plan- och bygglagen (PBL).

Av lagen framgår bl.a. att:

Planläggning och ny bebyggelse

Planläggning ska ske med hänsyn till natur- och kulturvärden och främja en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse (PBL 2 kap 3-4§§).

Planläggning och bebyggelse ska utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (PBL 2 kap 6§).

Vid planläggning ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas (PBL 6§).

En byggnad ska ha en god form-, färg- och materialverkan (PBL 8 kap. 1§).

Särskilt värdefull bebyggelse

Vid ansökningar om bygglov skall kommunen bland annat kontrollera att byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte förvanskas.

”En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas” (PBL 8 kap. 13 §).

”Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras” (PBL 8 kap. 14 §).

Förvanskningsförbudet gäller även anläggningar, tomter (som omfattas av skyddsbestämmelser i en detaljplan eller i områdesbestämmelser), allmänna platser och bebyggelseområden.

Samtlig bebyggelse

Oavsett om en byggnad är särskilt värdefull eller inte ska ändringar alltid utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag och värden inte går förlorade.

För alla befintliga byggnader gäller att ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och tekniska egenskaper bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt.

”Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden” (PBL 8 kap. 17 §).

Översiktlig historik

Färentuna socken

Kungsberga by ligger i Färentuna socken på norra Färingsö.

Färentuna socken är öns äldsta socken och var bebodd redan under forntiden. I socknen återfinns lämningar från tidig järnålder och framåt som berättar om en lång bosättningskontinuitet.

Färingsö har sedan tidig medeltid varit i den kungliga familjens ägo. Gårdarna ägdes av kronan och var s.k. kronogårdar som lydde under Kungsgården Svartsjö på södra Färingsö.

I socknen uppfördes Färentuna kyrka under sent 1100-tal på Kungsgårdens mark med kronan som byggherre. Vid Kungsberga by, ett par kilometer nordväst om Färentuna kyrka, uppfördes under medeltid borgen Ringanäs, troligen av kung Magnus, omkring 1276-1290. Borgen Ringanäs, idag ruin, påminde troligtvis om Alsnö hus på Adelsö, ett av kung Magnus Ladulås sommarslott.

Färentuna präglas idag av ett landskap med odlad slättbygd med inslag av skogsbeväxta höjder och ett småskaligt jordbruk. Bebyggelsebilden karaktäriseras av dess ensamgårdar och små byar samlade på moränförhöjningar i landskapet.

Kronogård

En gård som ägdes av kronan och brukades av bönder med egen hushållning mot ersättning till kronan. Förutom ersättningen ingick att arrendatorn hade underhåll för byggnader, gårdsgårdar och odlingsmark.

Flygfoto över Färentuna kyrka/socken, 1955, Digitalt museum

Kungsberga by

Berga by

I Kungsberga by har bönder bott och brukat marken i mer än 2000 år.

Enligt de äldsta skiftliga källorna hette byn under tidig medeltid Berga. Byn Berga kan ha ägts av Folkungarna och drogs senare in till Kronan.

Belägg finns för att vid 1200-talets slut bestod Berga av två huvudgårdar som ägdes av Kung Magnus Ladulås bror, hertigen och biskopen Bengt Birgersson. Hertig Bengt donerade byn till Uppsala domkyrka men återgick till Kronans ägo efter hans död.

Flygfoto över Kungsberga by, 1935, Ahrenbergfoto, Stockholms läns museum

Kungsberga by under medeltid

Under medeltiden växte byn till tolv gårdar och blev en av Mäläröarnas största byar. I byarna vid tiden fanns vanligen två till fyra gårdar, de stora byarna mellan sex och åtta gårdar. Kungsberga beskrevs i Karl Knutssons Bondes jordebok från 1450-talet som en by med tolv lika stora gårdar som var och en brukades av en landbo.

I Kungsberga by var gårdarna indelade med exakt lika stora andelar åkermark och fick under medeltid sina namn efter gårdsnumrering; ettan, tvåan, trean osv.

På den tidigaste kartan över Kungsberga by från 1630 är gårdarna markerade och numrerade samt utvisar mark och hägnader. Byns ägor omfattade nästan hela norra Färingsö och till byn hörde två torp, Väster- och Östertorp.

Geometrisk avmätning av Kungsberga bys ägor 1630, Lantmäteriverket.

Utsnitt över Kungsberga by, Geometrisk avmätning, 1630, Lantmäteriverket.

Kungsberga by storskiftas 1786

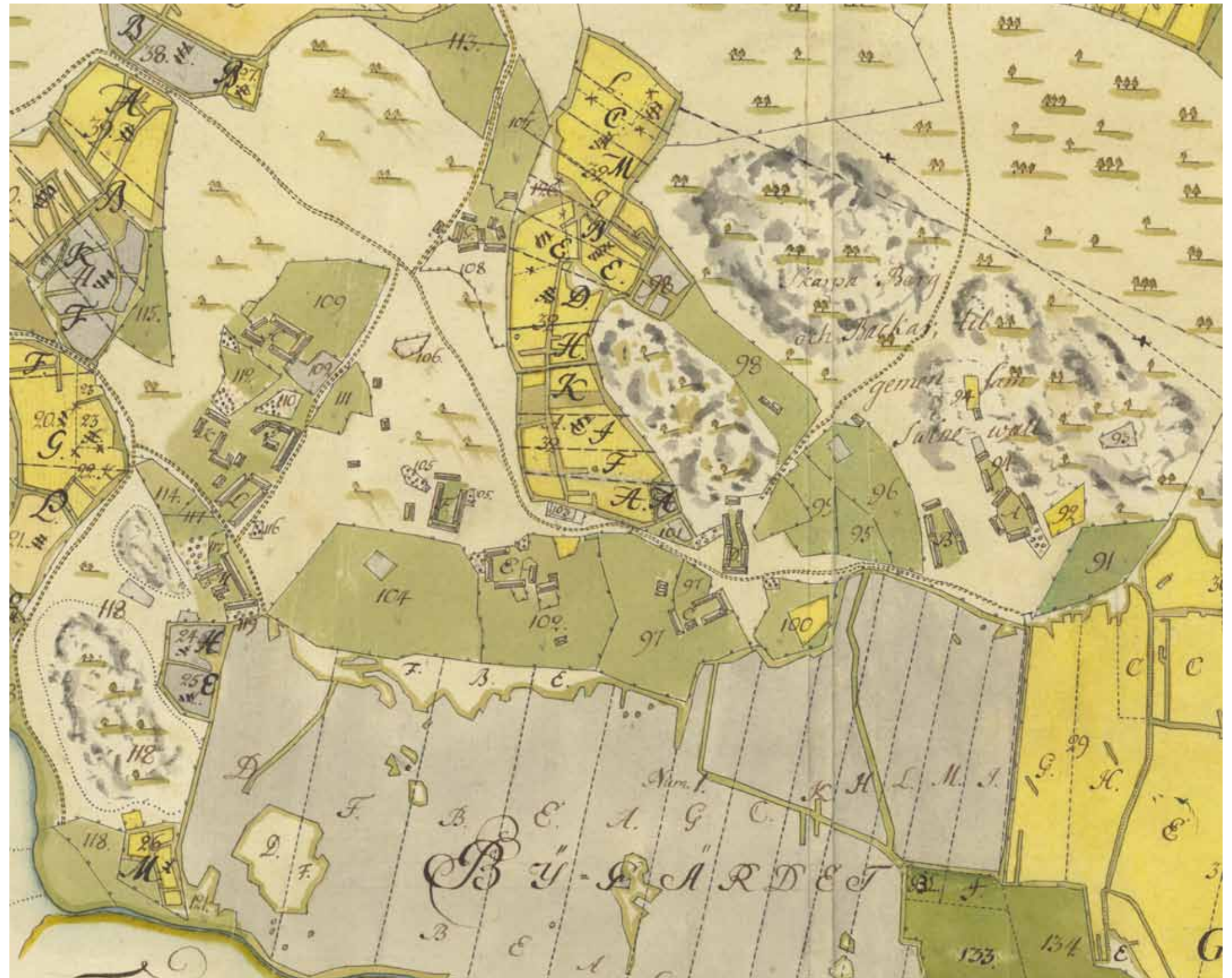
Under 1700-talet genomförs storskifte i Kungsberga by. Vid storskiftet bibehölls byarna och gärdesindelningen men antalet tegar i åker och äng minskades till större brukningsenheter. Storskiftet fullbordades i Kungsberga 1786.

Av storskifteskartan över Kungsberga by går att utläsa att "hela denna bys ägor äro af widd..".

Kartan är även tydlig vad avser de tolv gårdarnas bebyggelsegrupperingar. Gårdarna förefaller huvudsakligen varit kringbyggda med mangård och separata byggnader för stall, fårhus, svinhus, lador m.m. De olika byggnaderna utgjordes troligtvis av omålade knuttimrade hus med strå- eller torvtak. Gårdar och odlingsmark var hägnade med gärdesgårdar.

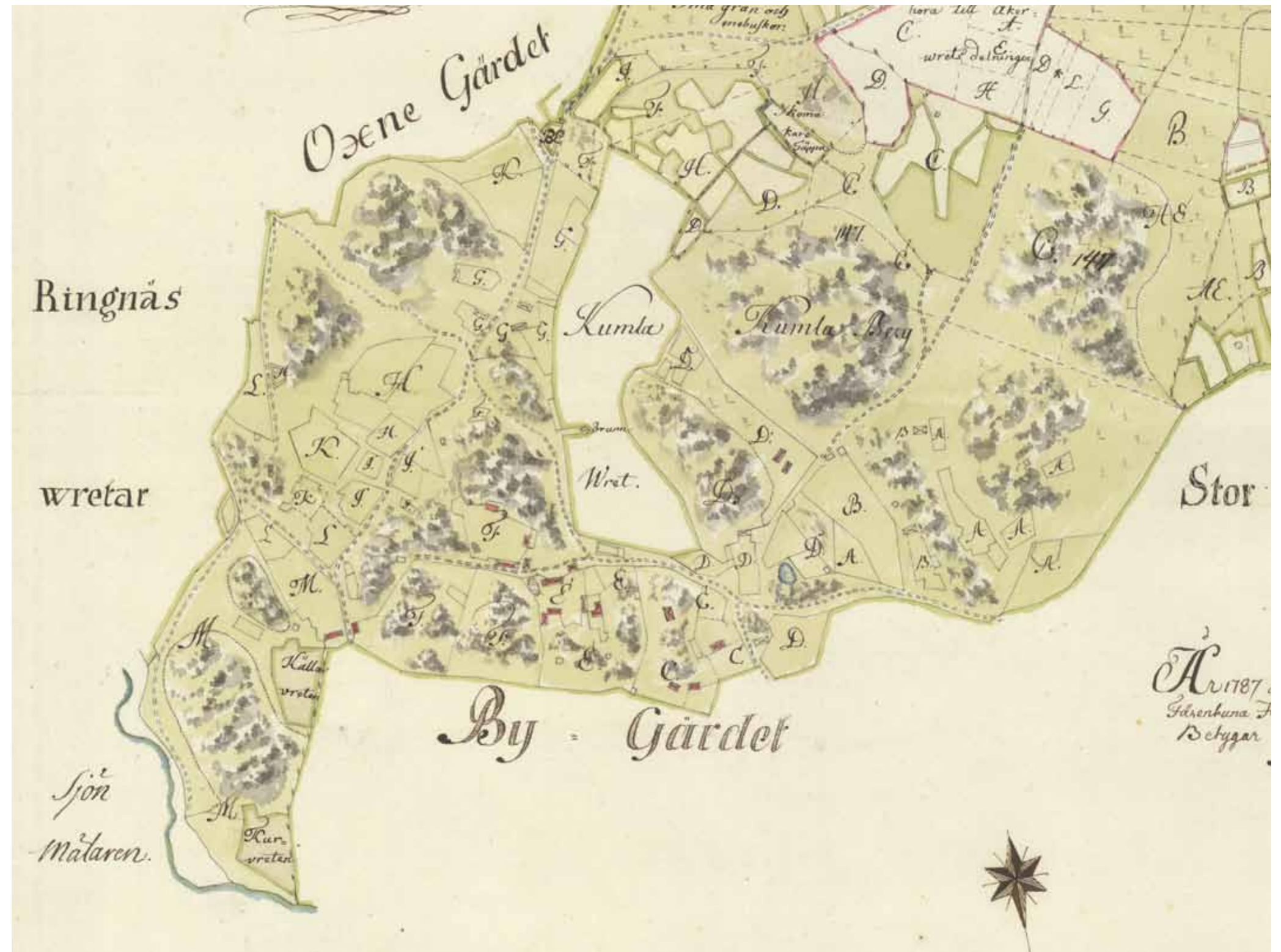
Karta över Kungsberga by 1758, upprättad av Gabriel Boding, Lantmäteriverket.

Karta över Kungsberga by 1758, upprättad av Gabriel Boding, Lantmäteriverket. Av beskrivningen till kartan framgår gårdarnas brukare: A - Herr Gudmundt Mostedt, E- Herr Gudmundt Mostedt, B - Anders Mattsson, C - Matts Carlsson och dess son Jan Mattsson, D - Erich Anderssons änka, F - Nils Ersson, G - Anders Jansson i Mörby, H - Anders Ersson och Erich Andersson, I - Olof Nilsson, K - Olof Ersson och Jan Nilsson, L - Lars Andersson 1/4 och Anders Hansson 1/8, M - Matts Andersson eller dess brorson And Hansson

"Carta över Kongsbergs byggningstomter, upprättad av Ant. Ulr. Berndes, 1786, Lantmäteriverket.

"Carta över Kongsbergs byggningstomter, upprättad av Ant. Ulr. Berndes, 1786, Lantmäteriverket.

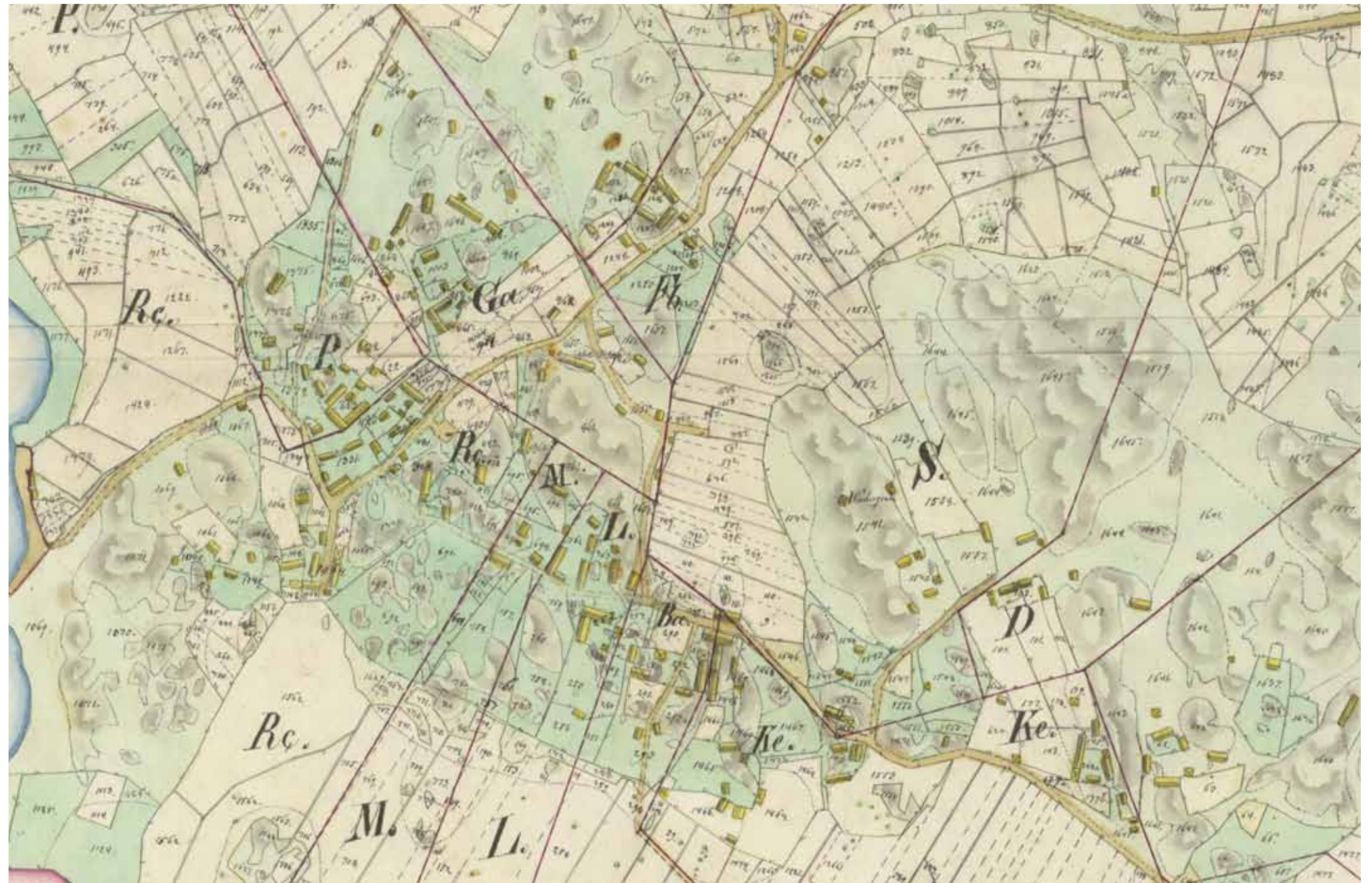
Laga skifte 1855

Efter skiftesreformerna under 1800-talet hade de flesta gårdarna på Mäläröarna skiftats/flyttats ut från byarna. Av Mäläröarnas byar fanns endast en större i huvudsak oskiftad by kvar – Kungsberga. Bönderna i Kungsberga vägrade att flytta på sina gårdar och lantmätare skall ha blivit knivskuren och jagad ur byn.

Enligt skiftesprotokollet utskiftades trots detta tre av gårdarna. Enligt ”kammarkollegi utslag” fastställdes laga skifte 1855 och innebar att gård nr. 2 och 7 kallades Norrby, gård nr. 1 och del av 2 Sandvik samt del av gård nr. 7 Lunda. Genom det laga skiftet skedde en privatisering av jorden och gårdarna.

Karta öfver alla ägorna till Kungsberga By” upprättad 1851-52 av N.J.A. Bovallius, Lantmäteriverket.

Karta öfver alla ägorna (gårdarnas ägränser markerade med röda linjer) till Kungsberga By” upprättad 1851-52 av N.J.A. Bovallius, Lantmäteriverket.

Kungsberga by från sent 1800-tal

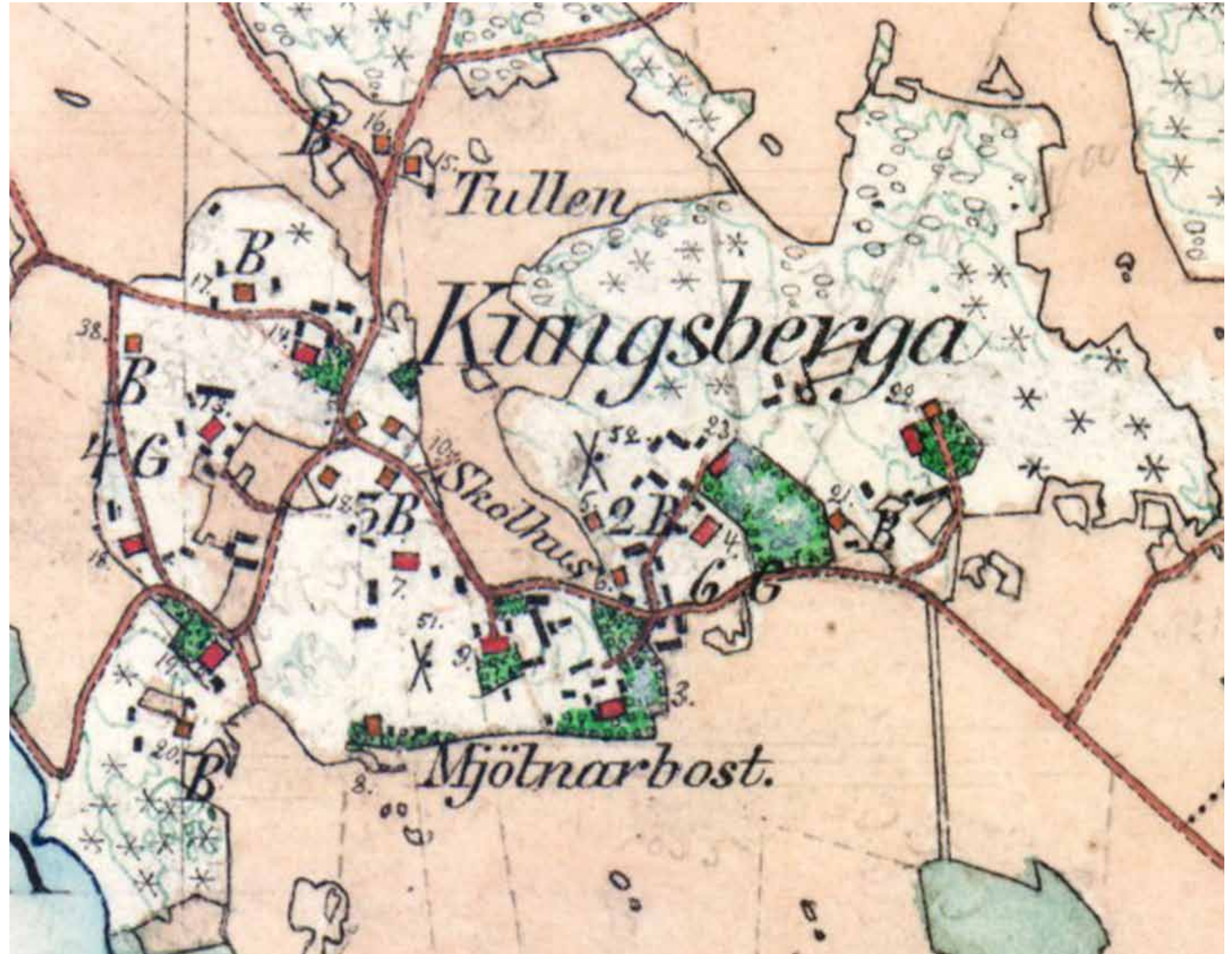
Långt fram i tiden har Kungsberga beskrivits som en livlig by med både lanthandel, postkontor, frisör och konditori med bageri. På Kvarnberget stod en kvarn och vid skörde-tid kom bönderna för att mala säd. Byn levde särskilt upp då många arbetare tillfälligt flyttade hit till skörden och beskrevs varit "liksom en stad". Centralt i byn hade också en skola uppförts omkring 1870-80.

Kommunikationerna från och till Kungsberga gick ofta sjövägen. När ångbåtstrafiken kom igång vid 1800-talets slut låg vid hamnen (idag badplats) ett vänthus. Ångbåts-trafiken lades ner 1948 och vänthuset förföll och revs under 1970-talet.

En ny elektrisk kvarn uppfördes under 1930-talet. I byn fanns tidigare två väderkvarnar varav en försvann under tidigt 1900-tal och den gamla kvarnen på Kvarnberget förföll och brann omkring 1960-70. Kvar i byn finns spår av de gamla kvarnarna genom gamla stenbottnar från kvarnarna som använts i trädgårdsanläggningar och som trappsteg vid husentréer.

Den gamla kvarnen på Kvarnberget brann ned på 1960-70-talet. Foto: Af Petersens, juni 1952, Stockholms stads-museum.

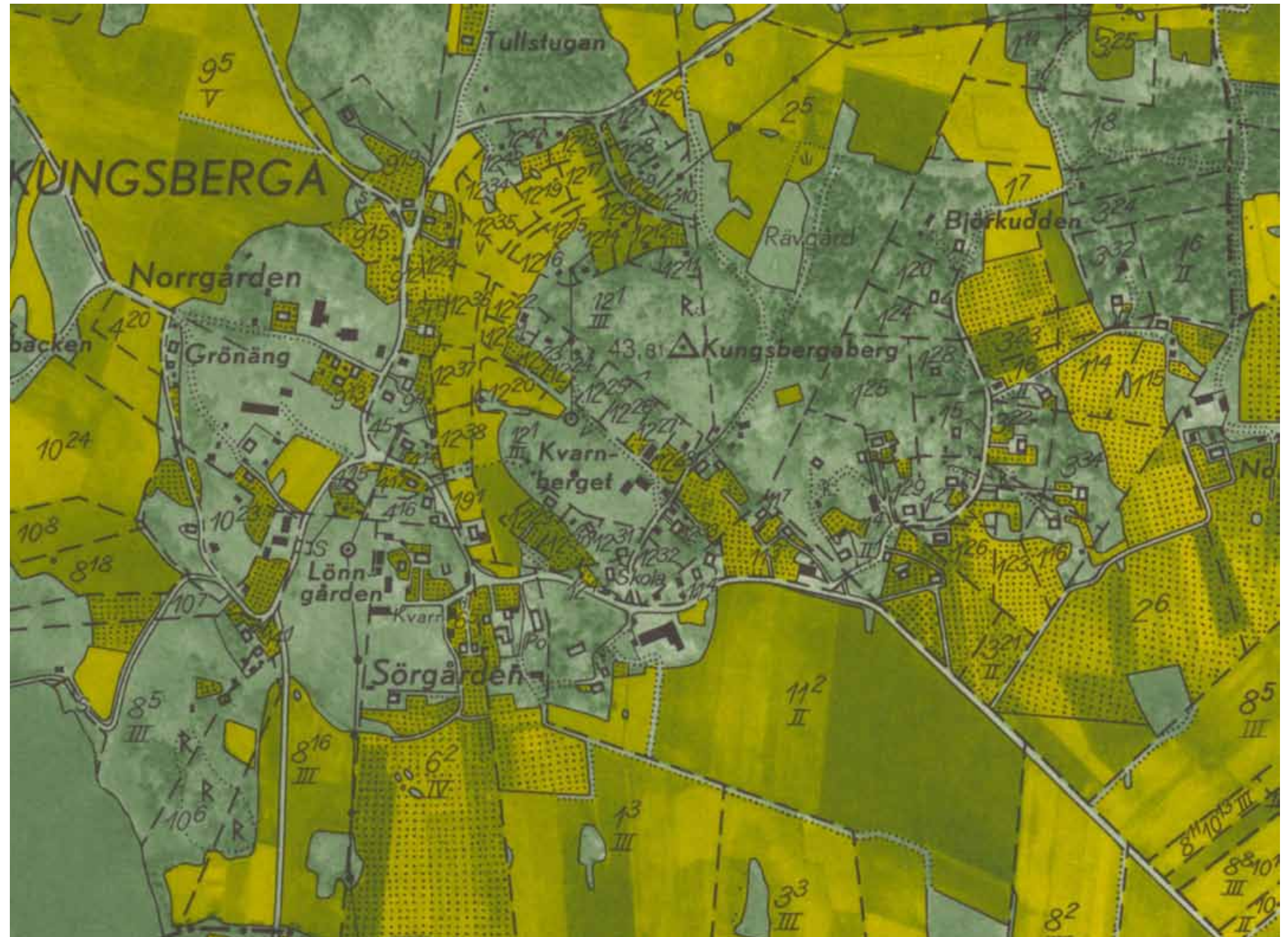
Häradsekonomska kartan, 1901-06, Lantmäteriet

Kungsberga by styckas och förtätas

Från omkring 1910-talet påbörjas styckning och försäljning av mark från flera gårdar. På de nya tomterna uppfördes villor liknande små egna hem, några möjligen till en början sommarvillor. Från 1930- och 1940-talet uppfördes av en rad fritidshus/sportstugor, framförallt i Kungsbergas östra del (på f.d. gården nr. 1's mark vid Björkudden). Också hela den gamla odlingsmarken "Kumla vret" mitt i byn styckas och bebyggs. I centrala Kungsberga tillkom konsumbutik.

Efter 1900-talets mitt då de flesta småjordbruken lagts ned eller slagits ihop till större effektiva enheter har Kungsberga förändrats. Den tidigare lantliga byn med gårdsbebyggelse och jordbruk har delvis förvandlas till ett villa- och fritidshusområde. Under senare år har Kungsberga ytterligare förtätats genom nyttillkommen småhusbebyggelse.

Den äldsta bebyggelsen har i huvudsak försvunnit eller byggts om- eller till och flertalet av de tidigare fritidshusen har ändrats för permanentboende. Från tiden som jordbrukssamhälle står enstaka lador och uthus kvar.

Ekonomiska kartan, 1961, Lantmäteriet

Från omkring 1910 styckas de gamla gårdarna och egnahemsliknande villor uppförs under 1910-30-talen.

Från 1940-50-talet uppförs s.k. sportstugor på nya tomter.

En konsumbutik uppfös under 1960-talet på gamla Kumla vret vid bygatan.

I Kungsberga by har under senare år flera småhus av kataloghustyp tillkommit, vanligen i kulörer och placering främmande för Kungsberga by.

Kungsberga by - värdefulla karaktärsdrag

Kungsberga bys historia går idag att utläsa i öppna brukade landskap, vägar och äldre bevarad bebyggelse. De från äldre tid bevarade spåren utgör sammantaget en samlad kulturmiljö där de ingående karaktärsdragen utgör viktiga delar i byns kulturmiljö.

I Kungsberga by bör ny bebyggelse tillkomma i varsam takt. Nya byggnader bör utgå ifrån det befintliga historiska kulturlandskapet, bebyggelsestrukturer samt lokal traditionell bebyggelsestradition om byns lantliga bykaraktär ska bibehållas och vara möjlig att uppleva även för kommande generationer.

Här nedan har de i byn väsentliga karaktärsdragen beskrivits så att dessa kan beaktas vid förändringar.

Naturlandskapet

Kungsberga by ligger högt beläget vid Långtarmen med utsikt över till Munsö. I byn reser sig bergsformationer med vyer över Kungsberga by och Mälaren. Naturlandskapet i Kungsberga är relativt kuperat med inslag av gammal odlingsmark, ängsmark, ålderdomliga träd och skogsbeklädd uppstickande hållmark.

Förhållningssätt avseende naturlandskapet

Naturlandskapets särpräglade karaktärsdrag med naturlig kuperad topografi med växtlighet och möjlighet till vyer över Mälaren och odlingsmark bör värnas. Förändringar och ny bebyggelse bör tillkomma med varsamhet så att naturlandskapets karaktäristiska drag bibehålls.

Rekommendationer

- Värdefulla vyer bör bibehållas och inte skymmas.
- Befintlig värdefull vegetation/karaktärsskapande träd bör bevaras på nya tomter.
- Värdefulla träd bör inventeras om skyddas i plan.
- Vid ny bebyggelse bör utfyllnad av mark och sprängning av berg i landskapet inte tillåtas.

Äldre högväxta lövträd.

Högväxta lövträd.

Utsikt mot sö, foto: Alf Nordström, 1976, Stockholms läns museum.

Utsikt mot Långtarmen.

Fornlämningar

Kungsberga by har en tvåtusenårig historia och en bakgrund som en särskilt betydelsefull ort på Färingsö. Efter de äldsta bosättningarna finns i Kungsberga lämningar som bl.a. äldre bosättningsplatser, gravar, gravfält och stående stenar (se fornlämningskarta s. 4).

Lämningarna är värdefulla spår efter människor som levt och verkat i byn i äldre tider och förmedlar kunskap om ortens historia och utveckling.

Synliga fornlämningar omfattas av miljöskapande värden och bidrar starkt till Kungsberga bys kulturmiljö.

Förhållningssätt avseende fornlämningar

Fornlämningar ska skyddas så att dessa inte skadas eller växer igen.

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagens 2 kap.

Rekommendationer

- Vid ny tillkommande bebyggelse bör en arkeologisk utredning göras för att undersöka om fornlämningar kan finnas på platsen.
- Ny bebyggelse bör inte uppföras så att den hindrar allmänhetens tillgänglighet till fornlämningar.
- Särskilt värdefulla fornlämningar bör vårdas.

Gravfält och bautasten vid Ettans väg (intill fastigheten 3:22).

Gravfält och bautasten vid Ettans väg (intill fastigheten 3:22).

Vägar

Genom Kungsberga by slingrar sig landsvägen genom byn. Vägen följer den naturliga topografin i gränsen mellan höjder i landskapet och odlingslandskapet vilket är ett värdefullt karaktärsdrag i Kungsberga by.

Landsvägens nuvarande sträckning är den samma som på kartmaterial från 1700-talet men är sannolikt mycket äldre än så. De historiska vägsträckningarna visar hur människor rört sig genom byn under lång tid.

Vägarnas historiska sträckning och följsamma väg genom landskapet har stora miljöskapande värden och är av stor vikt för kulturmiljön i Kungsberga by.

Förhållningssätt avseende vägar

Vägens slingrande dragning med hänsyn till den naturliga topografin har stora miljöskapande värden och bör bibehållas.

Rekommendationer

- Den historiska vägsträckningen genom Kungsberga by bör bibehållas och underhållas.
- Vyn från landsvägen ut över odlingslandskapet bör inte skymmas.
- Nya anslutande vägar bör gestaltas så att de ansluter till den naturliga topografin och odlingslandskapet.

Gatunamn

I Kungsberga by lever vissa av gårdarnas historiska namn och andra företeelser kvar i av byns vägnamn (t.ex. Ettans väg, Kvarnvägen, Tians väg, Skepparns väg).

Förhållningssätt avseende gatunamn

Genom att låta nya vägnamn anknyta till lokala platser och företeelser i Kungsberga by blir den lokala historien mer levande.

Rekommendationer

- Nya vägar bör ges namn som anknyter till Kungsbergas bys lokala historia.

Kungsbergavägen.

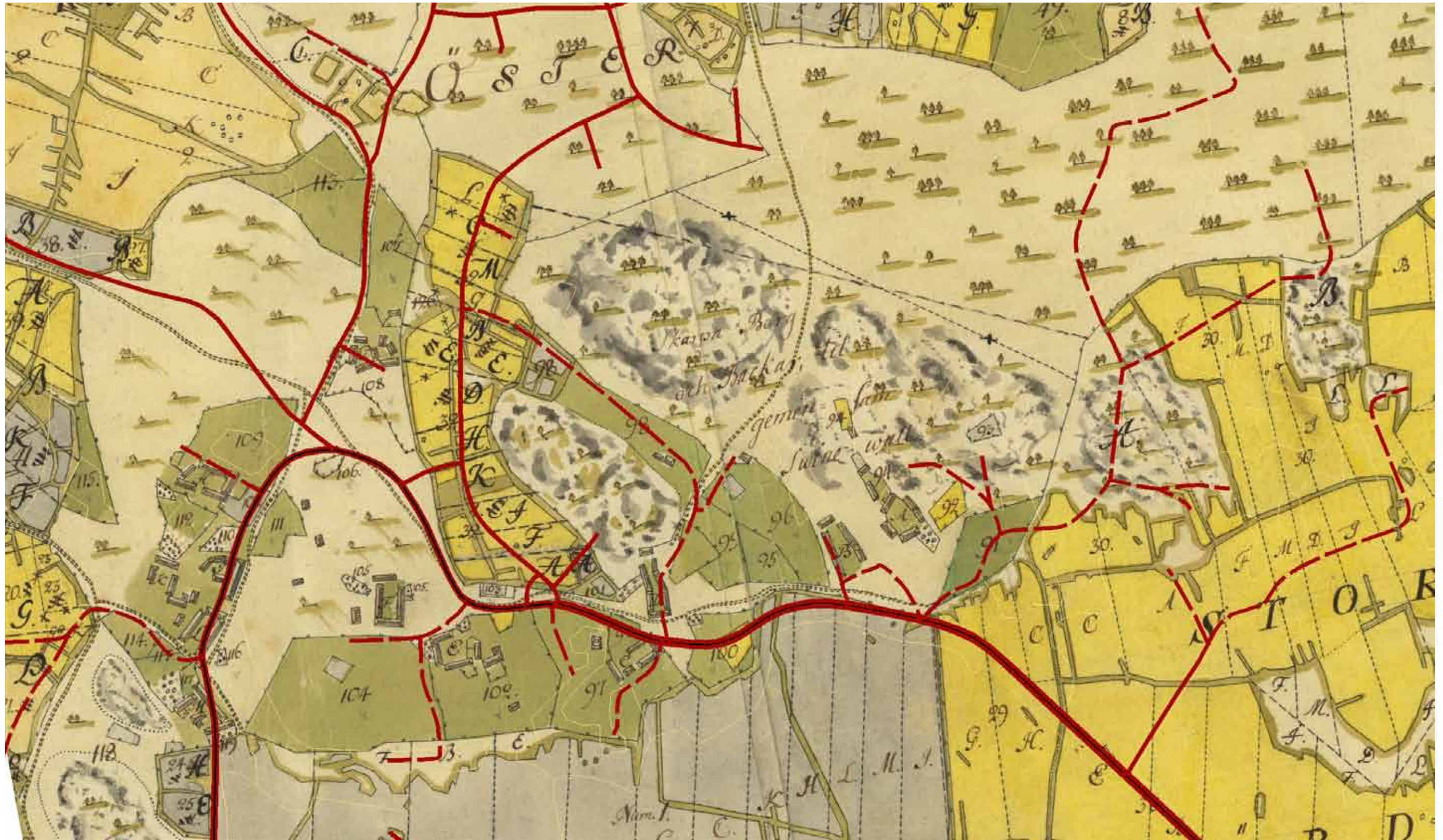
Kungsbergavägen.

Ettans väg.

Stjärtnäsvägen.

Kartöverlägg. Nutida karta lagd på 1758 års karta. Av kartöverlägget går att utläsa att vägarna Kungsbergavägen, Stjärtnäsvägen, Vendeluddsvägen, del av Stavsborgsvägen, Tians väg har samma sträckning som idag. Flera avtagsvägar följer gamla ägo gränser.

Odlingslandskapet

I Kungsberga by är de omgivande öppna odlingslandskapen en omistlig del av byns kulturmiljö. Odlingslandskapets utbredning och användning har präglat Kungsberga by sedan forntiden och berättar hur och var byns invånare brukat marken fram till idag.

De gamla öppna odlingslandskapen är en förutsättning och av stor vikt för Kungsberga bys lantliga karaktär. Särskilt det f.d. Bygärdet är ett värdefullt karaktärsdrag av vikt för Kungsberga bys kulturmiljö med sin utbredning med skogshorisont söder om Kungsbergavägen.

Till byns odlingsverksamhet hör även odling av äpplen. Äppelträd är ett för många trädgårdar ett karaktäristiskt inslag.

Förhållningssätt avseende odlingslandskapet

De välbevarade ålderdomliga odlingslandskapen med vidsträckta vyer bör bibehållas öppna och brukas. Äppelträdgårdar bör bibehållas och vårdas.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör inte uppföras på öppen odlingsmark.
- Vyer mot odlingslandskapet bör beaktas och bevaras.
- Äppelodling bör bevaras och uppmuntras.

Äppelträdgård vid Kvarnberget.

Bygärdet.

Bygärdet.

Bebyggelsestruktur

Kungsberga by har sedan medeltiden varit Mälaröarnas största by och huvudsakligen bevarats oskiftad. Detta har medfört att byn än idag har en sammanhållen bykaraktär genom att gårdarna fick stanna kvar centralt i byn.

I Kungsberga by är den äldsta bebyggelsen uppförd på höjder i landskapet. Bebyggelsen är än idag i huvudsak placerad på impediment mark vilket är ett karaktäristiskt drag för Kungsberga by.

De tolv ursprungliga gårdarnas historiska lägen och ägo­gränser har ett historiskt intresse. I Kungsberga går än idag delvis att utläsa de gamla gårdarnas läge och ägor. Äldre gårdsbildningar ligger vanligtvis på väl tilltagna tomter med bebyggelsen indragen från vägen. I äldre gårdsbildningar är byggnaderna vanligtvis placerade med mangårdsbyggnad och parvis ställda flyglar.

Kvarvarande avläsbara historiska gårdslägen, gårdsbildningar och fastighetsgränser som följer äldre ägo­gränser är av vikt för Kungsberga by som en historisk by.

Förhållningssätt avseende bebyggelsens struktur

Bebyggelsens struktur och placering är ett viktigt karaktärsdrag som präglar by. Kungsberga by bör bibehållas som med en sammanhållen by med traditionellt placerad bebyggelse. De ursprungliga gårdslägena, gårdsbildningarna och ålderdomliga ägo­gränser bör i framtiden vara avläsbara.

Rekommendationer

- Äldre gårdslägen och gårdsbildningar bör bibehållas.
- Ålderdomliga gårdstomter bör bibehållas och inte ytterligare styckas.
- Ny bebyggelse bör uppföras i och i anslutning till byn för att bibehålla en sammanhållen bybebyggelse.
- Ny bebyggelse bör uppföras i anslutning till den befintliga bebyggelsen.
- Ny bebyggelse bör anpassas till tomtens naturliga topografi.
- Ny bebyggelse bör placeras med hänsyn till hur byggnader historiskt har placerats och grupperats.

Grupperad bebyggelse indragen på tomten.

Bebyggelsen är vanligtvis uppförd i gårdsgupper med tvärställda flyglar med en från vägen indragen placering.

Bebyggelsen i Kungsberga by är uppförd på impediment i landskapet. Foto: Ahrenbergs flyg, 1972, Stockholms läns museum

Bebyggelsen

Bebyggelsens utformning är ett mycket viktigt karaktärsdrag som präglar den lantliga bymiljön. I Kungsberga by utgörs den befintliga bebyggelsen av enstaka hus bevarade från 1700- och 1800-talen. Denna äldsta bebyggelse är i huvudsak moderniserad. Dock bidrar byggnadernas äldre bebyggelselägen, bevarad gårdsbildning, volym och karaktär till Kungsberga bys äldre byggnadstradition och är värdefull för den bymiljö som Kungsberga by idag utgör.

Även kvarvarande ekonomibyggnader som äldre lador, ladugårdar och uthus bidrar till Kungsberga bys lantliga bykaraktär. Den i Kungsberga centralt placerade kvarnbyggnaden bidrar starkt till Kungsberga bys karaktär och är ett viktigt spår efter den äldre bymiljön som även omfattades av väderkvarn, kvarn och mjölnarbostad.

Till denna äldre bebyggelse präglar de små egnahems-villor som tillkom vid 1900-talets inledande decennier Kungsberga by. Villorna som uppfördes i Kungsberga by under 1910-30-talen är idag i huvudsak om- och tillbyggda men är en årsring som bidrar till Kungsbergas bykaraktär.

Under senare år har förtätning och nybyggnad på avstyckade tomter skett utan större hänsyn till bebyggelsens befintliga utformning, placering och färgsättning vilket bidrar till en långsam förändring av Kungsberga by från en lantlig by till ett modernt fritidshus- och villasamhälle.

Förhållningssätt avseende bebyggelse

Befintlig särskilt värdefull bebyggelse ska finnas kvar för framtiden och bör för att bibehålla sin karaktär underhållas utifrån god byggnadsvård (med traditionella material och metoder).

Karaktärsskapande bebyggelse bör bibehållas till ursprunglig karaktär. Ändringar och underhåll av befintlig karaktärsskapande bebyggelse bör utföras varsamt så att de befintliga karaktärsdragen respekteras och tillvaratas avseende volym, material, byggnadsdetaljer och kulör.

Vid ny tillkommande bebyggelse bör hänsyn tas till byns helhetsmiljö och förhålla sig till och ansluta väl till den befintliga bebyggelsens karaktäristiska. Omsorg ska läggas till den nya byggnadens placering, färg, volym och gestaltning så att den ansluter väl till omgivande befintlig bebyggelse.

Rekommendationer

- Skyddsbestämmelser bör föras in i detaljplan som reglerar befintlig särskilt värdefull bebyggelse. En q-bestämmelse i plan markerar att en byggnad har ett särskilt kulturhistoriskt värde och att den inte får förvanskas eller rivas. q-bestämmelsen kan föras med skyddsbestämmelser för bevarandet av befintlig utformning och interiör.

- Karaktärsskapande bebyggelse föras med k i detaljplan så att vid en ändring måste byggnadens karaktär beaktas och dess kulturhistoriska värden tas till vara. För karaktärsskapande bebyggelse bör anges varsamhetsbestämmelser.

- Hänsynsbestämmelser bör införas i plan för att säkerställa att nya byggnader placeras och utformas med hänsyn till befintliga värden.

- Utökad bygglovsplikt avseende rivning och uppförande av ekonomibyggnader bör införas.

Rödfärgad mangårdsbyggnad med flygelbyggnader i en traditionell gårdsbildning bidrar till Kungsberga bys karaktär.

Rödfärgade egnahemsvillor från tidigt 1900-tal är en tydlig årsring som bidrar till Kungsberga bys karaktär.

Kungsberga by - värdefulla karaktärsdrag

Tidig 1900-tals villa och uthus bidrar till byns karaktär centralt vid bygatan.

Tidstypisk villa från sent 1800-tal och uthus bidrar till byns lantliga karaktär.

Äldre gårdsmiljö med flera bostadshus och ekonomibyggnader.

Rödfärgad karaktäristisk tidig 1900-talsvilla bidrar till Kungsberga bys karaktäristiska.

Kvarnbyggnad uppförd under 1930-talet med ett centralt läge i byn är starkt karaktärsskapande.

Lada från 1800-talet vid Kungsbergavägen. Ladan har stora miljövärden och bidrar i hög grad till Kungsberga bys lantliga karaktär.

Karaktärsskapande lada vid Stjärtnäsvägen.

Bebyggelsens bärande karaktärsdrag

Ska Kungsberga by bibehållas och utvecklas i en varsam takt med hänsyn till den befintliga bymiljön är det viktigt att bys karaktärsdrag bevaras och vårdas med stor omsorg om såväl helhet som detaljer.

Vid uppförande av ny bebyggelse bör denna anpassas och väl ansluta till byns karaktär.

Bebyggelsen i Kungsberga by har tillkommit under lång tid och bär skiftande karaktärsdrag. Nedan beskrivs de dominerande karaktärsdragen som huvudsakligen är gemensamt för byns äldre byggnader och bidrar till byns karaktäristiska.

Hustyp och våningsantal

I Kungsberga by utgörs bebyggelsen av friliggande småskaliga enfamiljshus i 1 ½ våning.

Rekommendationer

- Nya byggnader bör uppföras som enfamiljshus i 1 ½ våning.

Byggnaderna i Kungsberga är vanligen uppförda i 1 1/2 våning.

Byggnaderna i Kungsberga är vanligen uppförda i 1 1/2 våning.

Form och volym

Byggnaderna i Kungsberga har vanligtvis en rektangulär form försedda med sadeltak alternativt brutna tak. Förstugor i två våningar/frontespis är ett vanligt förekommande drag.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör uppföras i en rektangulär form täckta med sadeltak eller brutna tak.

Rektangulära former med sadeltak alternativt brutna tak, ofta med utskjutande förstugor i två våningar.

Rektangulära former med sadeltak alternativt brutna tak, ofta med frontespis.

Takmaterial

Karaktäristiskt för Kungsberga by är tak täckta med rött en- eller tvåkupigt lertegel.

Rekommendationer

- Nya tak bör läggas med rött lertegel.

Det dominerande takmaterialet är rött en- eller tvåkupigt tegel.

Det dominerande takmaterialet är rött en- eller tvåkupigt tegel.

Fasadmaterial och kulör

Kungsberga by domineras av byggnader med rödfärgad panel. Byggnader med gulmålad panel alternativt putsade, gult eller vitt avfärgade hus, förekommer.

Rekommendationer

- Nya byggnader bör uppföras med rödfärgad panel. Gulmålad panel samt gult eller vitt avfärgade putsade hus kan tillåtas.
- Rödfärgad locklistpanel bör målas med röd slamfärg/ oljefärg.
- Gul locklistpanel bör målas med oljefärg.
- Putsade hus bör avfärgas med kalkfärg.

Den dominerande delen av bebyggelsen i Kungsberga by är rödfärgad vilket är ett utmärkande karaktärsdrag.

Äldre putsade hus förekommer i vit- eller guldfärgad puts.

Äldre putsade hus förekommer i vit- eller guldfärgad puts.

Fönster och dörrar

I Kungsberga by karaktäriseras byggnaderna av en symmetrisk fönstersättning. Fönster är vanligtvis utförda med ett stående format och två lufter. Fönsterbågarna är vanligen spröjsade.

Rekommendationer

- Utformning av fönster och dörrar är av stor vikt för en byggnads karaktär. Fönster och dörrar bör utföras med omsorg om kvalitet i utförandet och detaljer.
- Fönster i nya byggnader bör utföras med en symmetrisk fönstersättning och spröjsade tvåluftsfönster i stående format.

Spröjsade tvåluftsfönster.

Spröjsade tvåluftsfönster (blindfönster).

Symmetrisk fönstersättning.

Placering på tomten

I Kungsberga är mangårdsbyggnaderna placerade indragna på tomten med entrén placerad mot tomtens entré/grind.

Byggnadernas placering på tomten är anpassade till den befintliga terrängen.

Rekommendationer

- Nya byggnader bör placeras indragna på tomten. Byggnaden bör placeras på tomten så att man från tomtens ingång möts av byggnadens entré.
- Vid uppförande av en ny byggnad bör denna anpassas till tomtens naturliga terräng.

Byggnaderna är anpassade till befintlig terräng.

Byggnaderna ligger vanligtvis indragna på tomten med entré i linje med tomtens entré.

Tomt och trädgård

Av Kungsberga bys ursprungliga tolv gårdar har avstyckningar utförts från i huvudsak tidigt 1900-tal och framåt för ny bebyggelse. Idag är ett par av gårdarnas äldre ägo gränser avläsbara.

Tomterna utgörs av trädgårds- och naturtomter med i flera fall äppelträd och äldre lövträd omgivna av odlingslandskap eller naturmark. Karaktäristiskt för de äldre gårdarna är dess ohägnade stora tomter där tomt och bebyggelse utgör en naturlig del av landskapet. Till den tidiga egnahemsbebyggelsen är rödfärgade spjälstaket karaktärsskapande.

Rekommendationer

- Särskilt värdefulla tomter som bevarar avläsbara äldre ägo gränser och är av värde för byns helhetsmiljö bör bevaras och inte styckas.
- Särskilt värdefulla eller karaktärsskapande tomter bör skyddas i plan.
- Bestämmelser bör införas för att undvika hårdgörande av tomtmark.
- Äldre lövträd och äppelträd bör bevaras och värnas. Utökad lovplikt för trädfällning bör införas för att skydda värdefulla träd.
- Murar och plank bör undvikas då dessa utgör främmande inslag i bymiljön. Ohägnade stora tomter bevaras ohägnade. Staket bör i huvudsak vara spjälstaket av trä.

Naturtomt med höga träd.

Trädgårdstomt med äppelträd.

Allmänna platser

Inom utredningsområdet utgör centrala samlingspunkter det gamla ångbåtsläget vid vattnet samt ”servicecentrum” vid bygatan i läge för Coop/restaurang.

Rekommendationer

- Utformning av byggnader och andra inslag i den allmänna miljön som fast utrustning, markbeläggning och planteringar är viktig för byns karaktär och bör gestaltas med stor hänsyn och anpassning till byns karaktär.

Byggnader och fast utrustning vid allmänna platser bör gestaltas med omsorg.

Byggnader och fast utrustning vid allmänna platser bör gestaltas med omsorg.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

1974 års bebyggelseinventering

En bebyggelseinventeringen av kulturhistoriskt intressant bebyggelse i Kungsberga utfördes 1974. Av tidsmässiga orsaker koncentrerades då inventeringen till bebyggelse tillkommen före 1920-30. Bebyggelsen värderades kulturhistoriskt i tre klasser; värdefull, intressant eller utan kulturhistoriskt intresse. Här nedan redovisas de byggnader (inom utredningsområdet) som inventerades 1974.

Nr	Fastighetsbeteckning	Gårdsnamn	Kulturhistoriskt bedömning 1976	
31	Kungsberga 9:15	Tullen	-	(Idag riven)
32	Kungsberga 12:2	-	Intressant	
33	Kungsberga 21:1	Nedre Norrgården	Intressant	
34	Kungsberga 9:4	Övre Norrgården	Intressant	(Idag riven)
35	Kungsberga 7:3 (Fd 34:1/10:51)	Sjuan	-	(En stuga och ekonomibyggnader har rivits.)
36	Kungsberga 32:1	Åttan	-	
37	Kungsberga 33:1	Fiskarstugan	-	(Idag riven)
38	Kungsberga 9:13	Mangården Norrgården	Värdefull	
38	Kungsberga 9:30	Uthusen Norrgården	-	
45	Kungsberga 6:57 (Fd 6:2)	Lönngården	-	(Ett av fastighetens knuttimrade bostadshus har rivits.)
46	Kungsberga 6:5	Kungsberga kvarn	-	(Fastighetens gamla mjölnarbostad är idag riven.)
47	Kungsberga 1:35/1:34 (Fd 1:3/11:2)	Sörgården	-	
48	Kungsberga 12:32	Kungsberga skola	Intressant	
49	Kungsberga 12:113	Tolvan	-	
50	Kungsberga 2:5	Tvåan	-	
51	Kungsberga 1:38/1:37/1:39 (Fd 1:25)	Ettan	-	(Mangårdsbyggnad och flygel riven. En flygelbyggnad står kvar.)

Inventering av bebyggelse

Utifrån den befintliga inventeringen har bevarad befintlig värdefull bebyggelse lokaliserats och beskrivits. Vid inventeringen har samtlig bebyggelse inom utredningsområdet översiktligt okulärt inventerats och tillkommande värdefull alternativt karaktärsskapande bebyggelse lokaliserats.

Vid den kulturhistoriska bedömning har följande klassificering använts:

RÖD
Byggnad/bebyggelsemiljö eller fastighet som bedöms vara särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär. Byggnad/miljö som utgör en särskilt värdefull byggnad/miljö utifrån byns historia och ett lokalhistoriskt perspektiv och som utgör en värdefull del av bykaraktären. Bör skyddas genom bestämmelser i detaljplan. PBL kap. 8 §§ 13 och 14 bör tillämpas.

BLÅ
Kulturhistoriskt intressant byggnad/bebyggelsemiljö eller fastighet som har karaktärsdrag som är viktiga från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller ingår som karaktärsskapande del av vikt för byns helhetsmiljö. Föreses med K i detaljplan med varsamhetsbestämmelser. PBL kap. 8 §17 bör tillämpas.

GRÖN
Om- eller tillbyggd karaktärsskapande byggnad som delvis bevarar karaktärsdrag. Hänsynsbestämmelser bör införas i detaljplan. PBL kap. 8 §17 bör tillämpas.

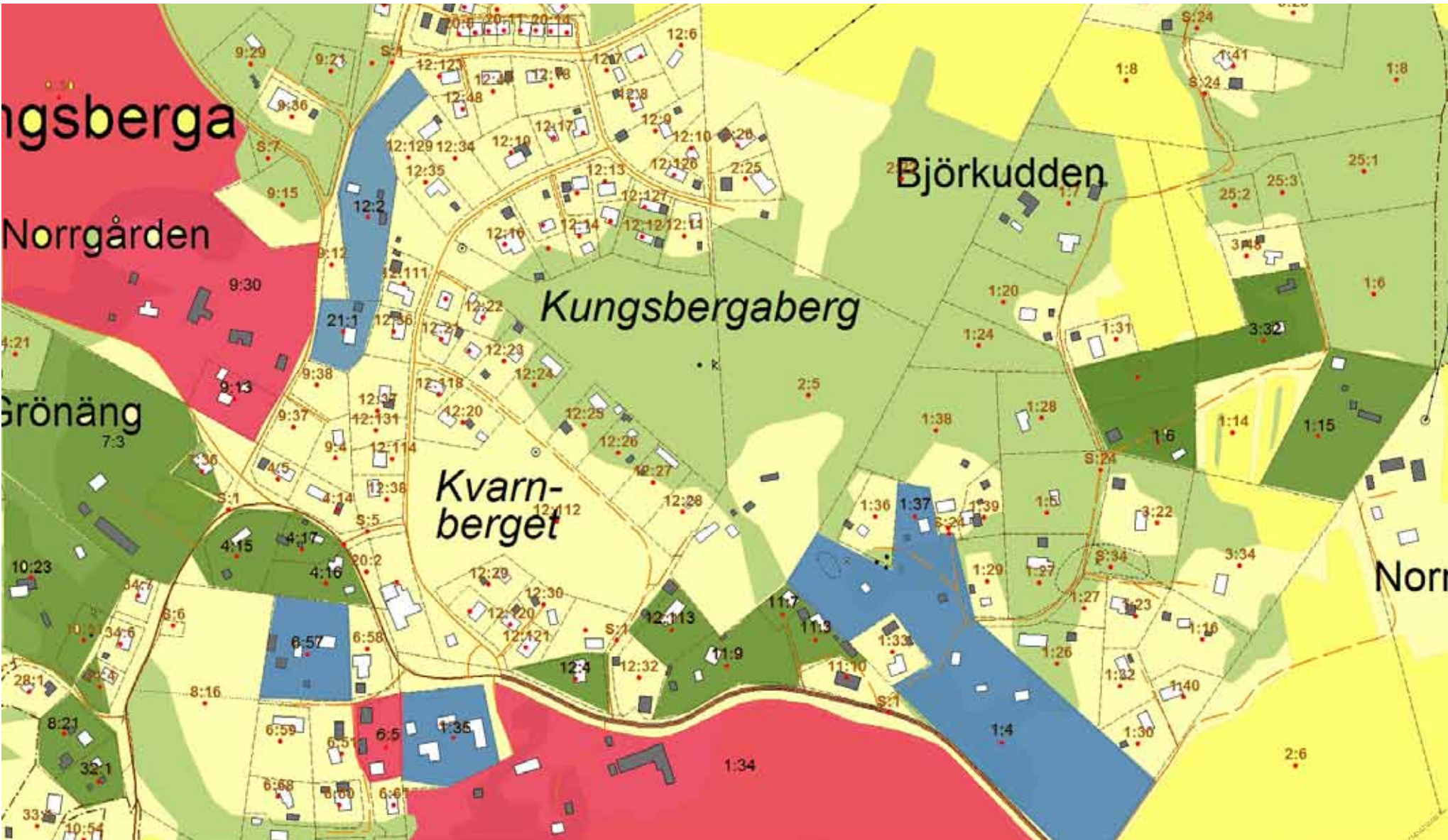
UTAN VÄRDERING
Byggnad som har ett litet kulturhistoriskt intresse.

Kulturhistorisk värdering

Bebyggelsen har kulturhistoriskt värderats enligt den värderingsmetod som bygger på en metod utarbetad av Riksantikvarieämbetet. Den omfattar så kallade dokumentvärden och upplevelsevärden.

Dokumentvärden är de historiska egenskaper som en byggnad eller en miljö kan ha. Det kan vara byggnadshistoriska, arkitekturhistoriska, samhällshistoriska, socialhistoriska, personhistoriska eller teknikhistoriska värden.

Upplevelsevärden omfattas av egenskaper som arkitektoniska, miljöskapande eller konstnärliga värden eller att en byggnad eller dess delar har patina. Till upplevelsevärden

Kulturhistorisk värderingskarta

räknas även som att en byggnad ger upplevelsen av identitet, kontinuitet, tradition eller har symbolvärden. Till dessa grundmotiv kan ett förstärkande motiv vara kvalitet, sällsynthet eller representativitet men även autenticitet eller pedagogiska värden. Alla värden är inte alltid representerade i varje byggnad, men de befintliga värdena vägs samman och resulterar i en kulturhistorisk värdering.

Kulturhistoriska värden

Dokumentvärden Byggnadshistoriskt värde Arkitekturhistoriskt värde Samhällshistoriskt värde Socialhistoriskt värde Personhistoriskt värde Teknikhistoriskt värde	Upplevelsevärden Arkitektoniskt värde Konstnärligt värde Patina Miljöskapande värde Identitets- eller kontinuitetsvärde Traditions- eller symbolvärde
---	--

Förstärkande motiv Kvalitet Sällsynthet Representativitet Autenticitet Pedagogiskt värde
--

Röd - Särskilt värdefull bebyggelse/ fastighet

Kungsberga 1:34 Sörgården

Sörgården ligger på tomten för en av Kungsberga bys ursprungliga gårdar och är idag bebyggd med hus från olika tider. På fastigheten står idag en f.d. gammal och en ”ny” arrendatorsbostad troligtvis uppförda omkring tidigt 1900-tal, en äldre drängstuga, en vedbod samt en ladugård/loge från sent 1800-tal.

Gården inköptes av Hambergska stiftelsen 1925 för att inrätta ett lantligt beläget barnhem med lantbruk åt behövande barn och ungdomar från Stockholm. Barnhemmet drevs fram till 1970-talet. Gården var dock under en period upptagningshem för finska flyktingar. Efter 1973 hem för missbrukande ungdomar.

Byggnadsbeskrivning

Gamla arrendatorsbostaden

Knuttimrad stuga ombyggd 1925. Fasaderna är klädda med locklistpanel på skivmaterial. Brutet tak lagt med tvåkupigt lertegel. Spröjsade fönster från tidigt 1900-tal. Modern dörr och tillbyggd veranda.

F.d. Drängstuga

Knuttimrad sidokammarstuga klädd med rödfärgad locklistpanel. Äldre fyrrutsfönster med pressade hörnjärn. Dörr klädd med fiskbensställd pärlspontpanel. Sadeltak täckt med enkupigt lertegel.

Nya arrendatorsbostaden

F.d. hönshus och stall ombyggt till arrendatorsbostad 1945. Fasader klädda med rödfärgad locklistpanel. Sadel-tak täckt med tvåkupigt lertegel.

Lada/Loge

Lada från sent 1800-tal tillbyggd med loge omkring 1935-47. Ladugården är uppförd med putsat tegel i bv med övre del klädd med rödfärgad lockpanel. Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten utgör en av Kungsberga bys ursprungliga gårdar och bevarar än idag sin ägo gräns från äldre tid. Bebyggelsen är karaktäristisk för olika tider och bildar sammantaget en äldre sammanhållen gårdsmiljö som är av stor vikt för fastighetens kulturvärde. Ladugården från sent 1800-tal är välbevarad från tiden och utgör en identitetsskapande byggnad intill vägen i Kungsberga by.

Fastighetens karaktärsskapande bebyggelse från i huvudsak sent 1800-tal-tidigt 1900-tal, tomtens utbredning med vägar och åldriga träd i ett läge mellan Kungsbergavägen och det öppna odlingslandskapet omfattas sammantaget av ett stort miljöskapande värde av väsentlig vikt för Kungsberga bys lantliga karaktär.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Identitets- eller kontinuitetsvärde

Gamla arrendatorsbostaden, drängstuga och bod.

Gamla arrendatorsbostaden.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Äldre drängstuga.

Nya arrendatorsbostaden.

Vedbod.

Nya arrendatorsbostaden.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Fastigheten Kungsberga 1:34 ligger i direkt anslutning till odlingslandskapet.

Tillbyggd loge.

Ladugård från sent 1800-tal, tillbyggd under 1930-talet.

Ladugård belägen intill Kungsbergavägen.

Kungsberga 6:5 Kungsberga kvarn

Fastighet bebyggd med kvarnbyggnad uppförd 1932-33, en villabyggnad från 1946 samt en f.d. uthusbyggnad. Kvarnen uppfördes av den dåvarande ägaren Gustav Morén. 1936 köptes kvarnen av P A Knutsgård som drev den fram till 1960. På tomten stod i äldre tid en gammal vitputsad mjölnarbostad från 1800-talets slut, idag riven.

Byggnadsbeskrivning

Kvarn

Kvarnbyggnad med elektrisk kvarn uppförd 1932-33. Kvarnbyggnaden är uppförd i tre våningar klädd med rödfärgad locklistpanel. Äldre enkla fönster med gammalt glas och pressade hörnjärn samt målade blindfönster. Taket har en bruten form och täckt med sinuskorrugerad plåt.

F.d. Mjölnarbostaden

Villan är uppförd omkring 1946 i tidstypisk villarkitektur i ett plan av tegel med vit puts.

F.d förrådsbyggnad

F.d. svinhus, hönshus, vedbod och dass ombyggt för boende. Fasad klädd med rödfärgad locklistpanel/röd plåtpanel. Brutet tak täckt med tvåkupigt lertegel.

Kulturhistoriskt värde

Kvarnbyggnaden berättar om äldre tider i Kungsberga och utgör även en värdefull del av byns historia.

Kvarnen är särskilt väl bevarad sedan byggnadstiden samt en sällsynt bevarad byggnadskategori och omfattas av ett byggnadshistorisk värde.

Kvarnen har ett centralt läge i byn och utgör med sin särpräglade arkitektur en identitetsskapande byggnad.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Identitets- eller kontinuitetsvärde

Teknikhistoriskt värde

Sällsynt

Eldriven kvarnbyggnad från 1930-tal.

Kvarnrester på fastigheten.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Kvarnbyggnad i tre våningar.

Ombyggd f.d. ekonomibyggnad.

Tidstypisk villa från 1946.

Kungsberga 9:13 Norrgården

Norrgården är en av de högst belägna gårdarna i Kungsberga by. Gården har även kallats ”Bohlins” efter tidigare ägare. Jordbruksdelen med ekonomibyggnader avstyckades 1942 (se Kungsberga 9:30).

Fastigheten utgör en del av Kungsbergas ursprungliga gårdar och bevarar en mangårdsbyggnad från sent 1700-tal samt två parställda flyglar från 1800-talets mitt. På tomten står även tre ekonomibyggnader; en bod, en f.d. tvättstuga samt ett fd hönshus.

Byggnadsbeskrivning

Mangårdsbyggnad

Boningshus troligtvis uppfört under 1700-talets slut och påbyggd omkring 1875.

Byggnaden är en reveterad knuttimrad med gult avfärgade spritputsade fasader. Moderna fönster och dörrar. Sadel-tak täckt med tvåkupigt lertegel. Bevarar till sin interiör delvis äldre fast snickeriinredning från 1700-talet samt kakelugn från 1800-talet.

Västra flygelbyggnaden

Västra flygeln, f.d. bagarstuga, är troligtvis från 1800-talets mitt. Enligt uppgift ska byggnaden flyttats hit och har tidigare varit en gammal skola.

Sidokammarstuga med knuttimrad reveterad stomme. Gult avfärgad spritputs. Äldre fönster och modern dörr. Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel.

Östra flygelbyggnaden

Östra flygeln är troligtvis uppförd omkring 1800-talets mitt. Från 1800-tal fram till 1920-tal låg här affären ”Saras lanthandel”. Affärslokalen skall ha varit belägen i norra rummet medan det södra var kallförråd.

Stuga med knuttimrad stomme. Fasaderna är klädd med gulmålad locklistpanel. Moderna kopplade sexrutsfönster och ett äldre mänformat fönster. Modern entrédörr. Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel.

Uthus

Förfallen f.d. tvättstuga med drängkammare uppförd 1925 samt ett förfallet f.d. hönshus. Fasader klädda med liggande gulmålad fasspontpanel och sadeltak täckta med sinuskorrugerad plåt.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten utgör en del av Kungsberga bys ursprungliga gårdar och utgör tillsammans med fastigheten Kungsberga 9:30 en väl bevarad gårdsmiljö med mangård och flygelbyggnader från 1700- och 1800-talen.

Byggnaderna är till volym och exteriör huvudsakligen välbevarade från äldre tid och bildar sammantaget en äldre gårdsmiljö. Mangårdsbyggnaden bevarar till sin interiör högkvalitativ äldre inredning.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Kvalitet

Norrgården med mangårdsbyggnad och två parställda flyglar.

Mangårdsbyggnad.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Västra flygeln.

Uthus.

Östra flygeln.

F.d. höns hus.

Kungsberga 9:30 Norrgården Uthus

Norrgårdens avstyckade jordbruksdel är bebyggd med tre ekonomibyggnader samt en arrendatorsbostad.

Byggnadsbeskrivning

Magasin

Lada med fasader av stående rödfärgad panel troligen uppförd omkring sent 1800-tal-tidigt 1900-tal. Röd- och svartfärgade boddörrar och portar med smidda bandgångjärn. Sadeltak täckt med sinuskorrugerat plåttak.

Loge

Äldre loge med tillbyggda delar. Rödmålat knuttimmer och stående panel. Rödfärgade boddörrar med smidda bandgångjärn. Tak täckt med sinuskorrugerad plåt.

Ladugård/Loge

Äldre ladugård uppförd i vinkel av rödfärgat knuttimmer, skiftesverk och stående panel. Svarta boddörrar med smidda bandgångjärn. Sadeltak täckta med sinuskorrugerad eternit. Enkla sexsruksfönster med pressade beslag. Ett par småspröjsade enkla spetsbågiga fönster.

Arrendatorsbostad

Tomt hägnad med förfallet rött spjälstaket, bebyggd med f.d. arrendatorsbostad, en bod samt dass.

Arrendatorsbostaden är försedd med två farstukvistar och förefaller om och tillbyggd i etapper. Fasaderna är täckta med gul locklistpanel. Enkla sexsruksbågar med pressade beslag och gångjärn med konisk kula, även moderna kopplade fönster. Vitmålade dörrar av stående panel med glasade rutor. Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel. Bevarar till sin interiör en kakelugn samt delvis äldre snickeriinredning.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten utgör en del av Kungsbergabys ursprungliga gårdar och utgör tillsammans med fastigheten Kungsberga 9:13 en väl bevarad gårdsmiljö med mangård samt ekonomibyggnader från 1700- och 1800-talet.

Fastigheten är högt belägen med uppstickande hållmark, hagmark och högväxta träd i anslutning till odlingslandskapet och har tillsammans med de i huvudsak väl bevarade äldre ekonomibyggnaderna stora miljöskapande värden i Kungsberga by.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Magasinsbyggnad.

Magasinsbyggnad från vägen.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Ladugård/loge.

Arrendatorsbostad.

Loge.

Bod.

Blå - kulturhistoriskt intressant byggnad/fastighet

Kungsberga 1:35 Lilla Sörgården

Lilla Sörgården ligger på tomten för en av de ursprungliga gårdarna i Kungsberga by.

Fastigheten är idag bebyggd med fyra byggnader; ett boningshus och två parställda flyglar samt en ombyggd f.d. lada. På tomten växer stora träd och äppelträd och hägnas mot vägen med rödmålat spjälstaket. Idag drivs b&b med uthyrning av rum.

Byggnadsbeskrivning

Manbyggnad

Om- och tillbyggd möjligen äldre byggnad. Tilläggsisolerade fasader klädda med rödfärgad locklistpanel. Moderna kopplade spröjsade fönster. Modern pardörr klädd med fiskbensställd gråmålad panel, rombiska glas. Sadeltak lagt med enkupigt lertegel. Kvarnsten lagd vid entré.

Västra flygelbyggnaden

Stuga i en våning och inredd vind med farstukvist. Tilläggsisolerade fasader klädda med rödfärgad locklistpanel. Moderna kopplade spröjsade fönster. Modern pardörr klädd med fiskbensställd gråmålad panel. Sadel-tak täckt med enkupigt lertegel.

Östra flygelbyggnaden

Stuga i en våning och inredd vind med farstukvist. Tilläggsisolerade fasader klädda med rödfärgad locklistpanel. Moderna kopplade spröjsade fönster. Modern pardörr klädd med fiskbensställd gråmålad panel. Sadel-tak täckt med enkupigt lertegel. Tillbyggnad på gjuten grund.

F.d. lada

Om- och tillbyggd lada, idag rum för uthyrning. Fasader klädda med rödfärgad locklistpanel med vita lister och omfattningar. Moderna ospröjsade en- och tvåluftsfönster. Modern dörr. Sadeltak täckt med sinuskorrugerad plåt.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten utgör en del av Kungsberga bys ursprungliga gårdar med i huvudsak äldre bevarad ägogräns.

Fastighetens byggnader är i huvudsak ombyggda men bevarar äldre volymer och karaktärsdrag. Mangårdsbyggnaden med flygelbyggnader bildar sammantaget en äldre gårdbildning med för Kungsberga by karaktäristiska drag. Den centralt belägna fastigheten med karaktärsskapande bebyggelse och växtlighet i anslutning till odlingslandskapet har stora miljöskapande värden av vikt för Kungsberga bys karaktär.

Kulturhistoriska värden

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Lilla Sörgården med mangårdsbyggnad och två parvis ställda flyglar.

Mangårdsbyggnaden.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Västra flygelbyggnaden.

Östra flygelbyggnaden.

Östra flygel med tillbyggnad.

Ombyggd f.d. lada.

Kungsberga 6:57 Lönngården

Fastigheten utgör en del av de ursprungliga gårdarna i Kungsberga by med mangårdsbyggnad bevarad på ursprunglig gårdsplats.

Tomten är bebyggd med mangårdsbyggnad samt en flygel, bod, lada samt ateljébyggnad.

Byggnadsbeskrivning

Mangårdsbyggnad

Mangårdsbyggnad enligt uppgift uppförd omkring 1870 och moderniserad 1952. Den timrade stommen kan dock tyda på att byggnaden är äldre. Fasaderna med veranda i två våningar är idag klädda med gulmålad stående fasspontpanel och locklistpanel. Moderna fönster och dörrar. Sadeltak lagt med tvåkupigt tegel.

Flygelbyggnad

Boningshus troligtvis uppförd under 1900-talets första hälft. Byggnaden är idag tilläggsisolerad samt tillbyggd. Fasaderna är klädda med gul locklistpanel. Modern entrédörr. Äldre fönster. Sadeltaket är lagt med tvåkupigt betongtegel.

Snickarbod, f.d. tvättstuga

F.d. tvättstuga troligtvis uppförd under tidigt 1900-talet klädd med gul locklistpanel. Enkla spröjsade fönsterbågar med pressade hörnjärn. Bräddörrar med fiskbensställd grönmålad panel. Sadeltak lagt med tvåkupigt betongtegel.

Lada

Lada, troligtvis uppförd under 1900-talets första hälft. Gjutna hörnstenar. Rödmålad stående panel. Svarta brädportar med smidda bandgångjärn. Sadeltak lagt med tvåkupigt lertegel.

Ateljébyggnad/Hönshuset

Gjuten grund. Putsad fasad. Tillbyggnad med stående vitmålad panel. Moderna fönster. Moderna dörrar. Flackt sadeltak lagt med trapetskorrugerad plåt.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten bevarar delvis en äldre ägo gräns och gårdsbildning vilket är av vikt för helhetsmiljön i Kungsberga by.

Fastighetens byggnader är i huvudsak ombyggda men bevarar äldre volymer och karaktärsdrag. Mangårdsbyggnad med flygelbyggnad bildar sammantaget en äldre gårdbildning av intresse. Fastighetens utbredning, karaktärsskapande bebyggelse, väg och växtlighet har stora miljöskapande värden av vikt för Kungsberga bys karaktär.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Lönngården med mangårdsbyggnad på äldre gårdsplats.

Mangårdsbyggnad enligt uppgift uppförd omkring 1870.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Mangårdsbyggnaden.

F.d. tvättstuga.

Flygelbyggnad.

Lada.

Kungsberga 2:5

Fastigheten bibehåller äldre ägo gränser och är bebyggd med två manbyggnader samt uthusbyggnader. Vål tilltagen tomt med äldre lövträd och fruktträd.

Byggnadsbeskrivning

Gamla manbyggnaden

Den gamla manbyggnaden har timrad stomme och är möjligen uppförd under 1700-talet. Stugan är idag ombyggd och klädd med rödfärgad locklistpanel. Moderna kopplade fönster och dörrar. Äldre fönster i tillbyggd veranda. Sadeltak lagt med tvåkupigt svart betongtegel. Bevarar till sin interiör delvis äldre snickerier och kakelugn.

Manbyggnad

Äldre knuttimrad enkelstuga med tillbyggd snickargläd-jeveranda. Fasader av rödfärgad locklistpanel. Äldre och moderna fönster. Pardörr av sen 1800-talstyp. Sadeltak lagt med sinuskorrugerad svart plåt. Stugan bevarar till sin interiör äldre snickerinredning.

Tillbyggd åt väster omkring 1880-talet. Tillbyggnaden uppfördes av bokbindare Gustaf Jansson och hustrun Helena runt 1880 som en kopia av deras lägenhet på Östermalm och bevarar schablonmålade takmålningar från byggnadstiden.

Tillbyggnadens ursprungligen putsade fasader är idag inklädda med röd plåtpanel. Moderna fönster och dörrar. Valmat sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Lusthus/Förråd

Kvadratisk lusthus med gjuten grund. Gul locklistpanel och vita lister och omfattningar. Småspröjsade enkla äldre fönsterbågar med pressade hörnjärn. Tjärad bräddörr klädd med fasspontpanel och bandgångjärn. Tälttak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Lada med källare

Lada klädd med rödfärgad locklistpanel. Enkla spröjsade fönsterbågar med gammalt glas. Röd boddörr klädd med locklistpanel. Sadeltak täckt med sinuskorrugerad plåt.

Lada

Lada av knuttimme. Boddörrar av stående panel med bandgångjärn. Sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten bevarar en äldre ägo gränser och gårdsbildning vilket är av vikt för helhetsmiljön i Kungsberga by.

Fastighetens mangårdsbyggnader är i huvudsak ombyggda men bevarar äldre volymer och karaktärsdrag. De äldre mangårdsbyggnaderna och de i huvudsak väl bevarade ekonomibyggnaderna bildar sammantaget en sammanhållen äldre gårdsmiljö som omfattas av stora miljöskapande värden.

Fastighetens utbredning, karaktärsskapande bebyggelse, väg och växtlighet har stora miljöskapande värden av vikt för Kungsberga bys karaktär.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Patina

Konstnärligt värde

Fastighet med flera bostadshus.

Gamla manbyggnaden.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Mangårdsbyggnad med tillbyggnad från 1880-tal.

Mangårdsbyggnad med väl bevarad snickarglädjeväranda och entrédörr från sent 1800-tal.

Mangårdsbyggnad med tillbyggnad inklädd med plåtpanel.

Gamla mangårdsbyggnaden.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Lada med källare.

Lusthus.

Förrådslada.

Kungsberga 1:4

Väl tilltagen fastighet med trädgårds- och naturtomt med höga träd, äppelträd och anlagda trappor. Fastigheten utgör del av en av de ursprungliga gårdarna och är idag bebyggd med en väl bevarad villa i jugend uppförd omkring 1900-10.

Byggnadsbeskrivning

Villabyggnad

Villan bevarar ursprungligt fasadmaterial av liggande röd stockpanel, äldre småspröjsade kopplade fönster och farstukvist med pelare av trä. Sadeltak lagt med tvåkupigt lertegel. Till sin interiör bevarar villan huvudsakligen ursprunglig fast inredning.

Uthus

Fastigheten är även bebyggd med en samtida, senare tillbyggd, gäststuga, en stuga ombyggt till stall samt en äldre ombyggd knuttimrad stuga.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten väl tilltagna tomt med vägar, växtlighet och anläggningar har stora miljöskapande värden.

Den under tidigt 1900-tal uppförda villan är väl bevarad sedan byggnadstiden och omfattas av ett arkitektoniskt värde.

Fastighetens stugor är i huvudsak om- och tillbyggda men bevarar ursprungliga volymer och karaktärsdrag av vikt för Kungsbergas äldre lantliga helhetsmiljö.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Tomt med anlagda trappor.

Villa uppförd omkring 1900-10.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Tomt med äppelträd intill Kungsbergavägen.

Gäststuga, tillbyggd.

Stuga ombyggd till stall.

Knuttimrad stuga klädd med locklistpanel. Moderna fönster och dörrar.

Kungsberga 12:2

Kuperad trädgårdstomt med fruktträd. Liten gård med stuga troligtvis uppförd/ombyggd omkring 1870-90, bod och lada. Stugan och ladugårdens knuttimrade delar kan vara äldre. Tomten är enligt 1855 års karta bebyggd med hus i samma lägen som i dag.

Under 1920-30-talet bodde här klockar Björkkvist. Stugan har enligt muntlig tradition kallats "Bagarstuga" (hörande till övre Norrgården).

Byggnadsbeskrivning

Mangårdsbyggnad

Äldre knuttimrad enkelstuga uppförd/ombyggd på sent 1800-tal och senare tillbyggd glasad veranda. Fasader klädda med liggande rödfärgad fasspontpanel. Äldre fönster. Modern dörr. Sadeltak täckt med tvåkupigt taktegel. Till sin interiör bevarar byggnaden delvis äldre fast inredning och vedspis.

Bod

Bod klädd med bred rödfärgad locklistpanel. Sadeltak täckt med tvåkupigt lertel. Två boddörrar klädda med grönmålad locklistpanel. Äldre småspröjsad enkel vitmålad fönsterbåge med pressade hörnjärn av tidig 1900-talstyp.

Ladugård

Ladugård delvis knuttimrad, delvis stående panel. Rödfärgad. Sadeltak täckt med tvåkupigt tegel. Äldre fönster. Boddörr av stående svarttjärade plank med smidda bandgångjärn.

Kulturhistoriskt värde

Miljöskapande mindre gårdsbildning i Kungsberga by med värdefull växtlighet och från äldre tid väl bevarad och karaktärsskapande bebyggelse.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Knuttimrad stuga med sen 1800-talskaraktär.

Stuga med fasspontpanel och tvåkupigt lertegel.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Bod.

Lada.

Lada.

Småspröjsade fönster i ladan.

Kungsberga 21:1 (Nedre norrgården)

Trädgårdstomt (avstyckad från nedre Norrgården)
bebyggd med villa med veranda från omkring 1910-20.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Villa i 1 1/2 våning med utbyggd veranda i två våningar.
Fasader klädda med liggande rödfärgad fasspontpanel
och brutet tak täckt med tvåkupigt lertegel. Äldre spröjsade fönster. Modern entrédörr.

Kulturhistoriskt värde

Villan bevarar ursprunglig sekelskiftesarkitektur och byggnadsdetaljer från byggnadstiden och har ett miljöskapande värde i Kungsberga by.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Villabyggnad uppförd omkring 1910-20.

Villabyggnad uppförd omkring 1910-20.

Kungsberga 1:37

Fastighet avstyckad från en av de ursprungliga gårdarna.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Bostadshus av tegel med putsade fasader med tillbyggd veranda i snickarglädje troligtvis från 1800-talets mitt. Ett äldre fönster med putsad omfattning och bågar med hörnjärn av 1800-talstyp. I övrigt moderna fönster och dörrar. I sen tid tillbyggd farstuvist och balkong. Sadeltak lagt med tvåkupigt lertegel.

Kulturhistoriskt värde

Byggnaden bevarar i huvudsak ursprunglig byggnadsvolym och karaktärsdrag från 1800-talets mitt.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Arkitektoniskt värde

Miljöskapande värde

Putsad tegelbyggnad uppförd omkring 1800-talets mitt.

Putsad tegelbyggnad uppförd omkring 1800-talets mitt.

Grön - Karaktärsskapande bebyggelse

Kungsberga 4:16

Villabebyggelse troligen uppförd omkring 1920-30 intill Kungsbergavägen.

Byggnadsbeskrivning

Villa och uthus

Mindre villa klädd med liggande rödfärgad fasspontpanel och brutet tak täckt med tvåkupigt lertegel samt rödfärgad lada av stående panel med papptak.

Kulturhistoriskt värde

Den från tidigt 1900-tal uppförda egnahemsvillan med brutet tak samt ladbyggnaden bevarar volym och karaktärsdrag från byggnadstiden och har miljöskapande värden i det centrala läget intill vägen i Kungsberga by.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Villa uppförd omkring 1900-talets första hälft intill Kungsbergavägen.

Villa uppförd omkring 1900-talets första hälft intill Kungsbergavägen.

Kungsberga 8:21

Trädgårdstomt med fruktträd inhägnad med rödmålat spjälstaket bebyggd med villa från omkring 1910-20-tal.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Om- och tillbyggd villa troligtvis uppförd omkring 1910-20-talet samt fler uthus. Villan är tilläggsisolerad och klädd med rödfärgad locklistpanel. Fönster och dörrar är moderna. Det brutna taket är täck med tvåkupigt lertegel.

Kulturhistoriskt värde

Villan bevarar trots om- och tillbyggnad sin ursprungliga volym och karaktärsdrag från byggnadstiden.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Villabyggnad troligen uppförd omkring 1910-20.

Fastighetens uthus.

Villabyggnad troligen uppförd omkring 1910-20.

Kungsberga 32:1

Mindre trädgårdstomt med fruktträd. Bebyggd med mindre om- och tillbyggd villa från omkring 1900-talets första hälft samt bod.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Villans fasader är klädda med liggande rödmålad fasspontpanel. Moderna fönster och dörrar. Det brutna taket är täckt med tvåkupigt lertegel.

Kulturhistoriskt värde

Villan bevarar trots om- och tillbyggnad sin ursprungliga volym och karaktärsdrag från byggnadstiden.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Mindre egnahemsvilla från 1900-talets första hälft.

Mindre egnahemsvilla från 1900-talets första hälft.

Kungsberga 4:15

Trädgårdstomt med äldre träd bebyggd med villa från 1914, lada och lusthus.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Villan är uppförd omkring 1914 tillbyggd 1988. Moderna fönster och dörrar. Brutet tak lagt med tegelimitation. Bevarar till sin interiör delvis äldre snickerier.

Kulturhistoriskt värde

Villan bevarar trots om- och tillbyggnad delvis sin ursprungliga volym och karaktärsdrag från byggnadstiden.

Tomten med växtlighet, karaktärsskapande villabyggnad och uthus har miljöskapande värden av vikt för Kungsberga by.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Villa uppförd omkring 1914, senare tillbyggd.

I huvudsak väl bevarad ladbyggnad.

Villa uppförd omkring 1914, senare tillbyggd.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Villa uppförd omkring 1914 med bevarad ursprunglig volym.

Väl bevarat lusthus från tidigt 1900-tal.

Tillbyggnad.

Tillbyggd villa från 1914.

Kungsberga 4:17

Fastighet intill Kungsbergavägen bebyggd med två sportstugor från 1900-talets andra hälft samt en förrådsbyggnad.

Byggnadsbeskrivning

Förråd

Förrådsbyggnad intill vägen i Kungsberga by troligen uppförd omkring 1900-talets första hälft med locklistpanelade fasader. Sadeltak täckt med sinuskorrugerad plåt.

Kulturhistoriskt värde

Förrådsbyggnad från 1900-talets början med bevarade karaktärsdrag. Byggnaden har ett miljöskapande värde intill vägen centralt i Kungsberga by.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Miljöskapande lada intill Kungsbergavägen.

Miljöskapande lada intill Kungsbergavägen.

Kungsberga 12:4 Kungsberga skola

Skolhus uppfört omkring 1870, idag privatbostad.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Skolhuset som ursprungligen var en putsad byggnad med snickarglädjeveranda har 1976 tilläggsisolerats och panelats.

Kulturhistoriskt värde

Byggnaden har ett intresse som byns skola och berättar om livet i byn i äldre tid. Skolbyggnaden har byggts om men bevarar ursprunglig volym och snickarglädjeveranda.

Kulturhistoriska värden

Samhällshistoriskt värde

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Skolhusbyggnaden var ursprungligen vitputsad med snickarglädjeveranda.

Kungsberga bys skolbyggnad.

Kungsberga 12:113

Knuttimrad och reveterad mangårdsbyggnad uppförd under 1870-tal samt två knuttimrade flygelbyggnader från omkring 1860-tal.

Byggnadsbeskrivning

Villa

Mangårdsbyggnaden är om- och tillbyggd samt moderniserad till sin interiör. Moderna fönster och dörrar. Sadeltak lagt med svart betongtegel. Ombyggda knuttimrade flygelbyggnader täckta med svart betongtegel.

Kulturhistoriskt värde

Byggnaderna bevarar huvudsakligen ursprungliga volymer samt karaktärsdrag.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Mangårdsbyggnad.

Knuttimrad flygelbyggnad.

Knuttimrad flygelbyggnad.

Kungsberga 11:9

Byggnadsbeskrivning

Fastighet bebyggd med putsad villa troligen uppförd omkring 1920-tal, mindre stuga, en lada samt en jordkällare.

Villa

Putsad villa i två våningar med frontespis. Äldre sexrutsfönster.

Gäststuga

Stuga troligen uppförd under tidigt 1900-tal. Fasader klädda med rödfärgad stockpanel. Äldre fönster.

Villa

Locklistpanelad lada troligen uppförd under tidigt 1900-tal.

Villa

Jordkällare av sten, senare pågjuten.

Kulturhistoriskt värde

Fastighetens byggnader är i huvudsak väl bevarade från byggnadstiden och bidrar till Kungsbergas bykaraktär.

Jordkällaren har ett miljöskapande värde i ett centralt läge intill Kungsbergavägen.

Kulturhistoriska värden

Byggnadshistoriskt värde

Miljöskapande värde

Putsad 1920-talsvilla.

Stuga klädd med stockpanel.

Inventering av kulturhistoriskt värdefull/intressant bebyggelse

Locklistpanelad lada.

Jordkällare intill Kungsbergavägen.

Kungsberga 11:3

Om- och tillbyggd egnahemsvilla från omkring 1920-30.

Kulturhistoriskt värde

Villabyggnaden bevarar delvis dess ursprungliga volym och karaktärsdrag och omfattas av ett visst miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Om- och tillbyggd villa från omkring 1920-30.

Om- och tillbyggd villa från omkring 1920-30.

Kungsberga 11:7

Om- och tillbyggd egnahemsvilla från omkring 1920-30.

Kulturhistoriskt värde

Villabyggnaden bevarar delvis dess ursprungliga volym och karaktärsdrag och omfattas av ett visst miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Om- och tillbyggd villa från omkring 1920-30.

Om- och tillbyggd villa från omkring 1920-30.

Kungsberga 1:6

Tillbyggd egnahemsvilla uppförd 1937-38 av fraktlådor från Amerika. Lada klädd med röd locklistpanel täckt med tvåkupigt lertegel.

Kulturhistoriskt värde

Villabyggnaden bevarar delvis dess ursprungliga volym och karaktärsdrag och omfattas av ett visst miljöskapande värde.

Ladan är i huvudsak väl bevarad sedan tidigt 1900-tal och har ett stort miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Tillbyggd villa uppförd 1937-38.

Lada.

Kungsberga 3:32

Moderniserad egnahemsvilla uppförd 1937-38.

Kulturhistoriskt värde

Villabyggnaden bevarar sin ursprungliga volym och karaktärsdrag och omfattas av ett visst miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Moderniserad villa uppförd omkring 1937-38.

Moderniserad villa uppförd omkring 1937-38.

Kungsberga 1:15

Moderniserad egnahemsvilla uppförd 1937-38.

Kulturhistoriskt värde

Villabyggnaden bevarar sin ursprungliga volym och karaktärsdrag och omfattas av ett visst miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Tillbyggd villa uppförd omkring 1937-38.

Kungsberga 7:3 Grönäng

En av Kungsberga bys ursprungliga gårdstomter med huvudsakligen bevarad äldre ägo gräns. Fastigheten är bebyggd med en knuttimrad mangårdsbyggnad uppförd 1808, idag helt moderniserad exteriört och interiört.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten äldre bevarade ägo gräns har ett historiskt intresse. Byggnaden bevarar en ålderdomlig volym och karaktärsdrag och omfattas av ett visst miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Moderniserad äldre byggnad.

Moderniserad äldre byggnad.

Kungsberga 34:4

Lada på hög stengrund möjligen uppförd under sent 1800-
tidigt 1900-tal.

Kulturhistoriskt värde

Äldre ladbyggnad med huvudsakligen bevarad karaktär
omfattas av ett miljöskapande värde.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Lada.

Kungsberga 10:23

Del av Kungsberga bys ursprungliga gårdstomter med huvudsakligen bevarad äldre ägo gräns och äldre växtlighet i anslutning till odlingslandskap. Fastigheten bevarar ingen äldre bebyggelse.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten äldre bevarade ägo gräns har ett historiskt intresse. Fastigheten har med bevarade äldre högväxta träd i anslutning till odlingslandskapet miljöskapande värden.

Kulturhistoriska värden

Miljöskapande värde

Fastighet med äldre högväxta träd i anslutning till odlingslandskap.

Källförteckning

Litteratur

Lars Andersson, Kungsberga. Arkeologisk utredning etapp 1 vid Kungsberga, Färentuna socken, Ekerö kommun, Uppland, Stockholms läns museum, Rapport 2014:20

Peter Bratt, Mälaröarna, kulturhistoriska miljöer, Ekerö kommun/Stiftelsen Stockholms läns museum, 1994

Ekerö kulturmiljöprogram, Ekerö kommun/White, 2015

Kulturmiljöanalys av Tätortsbandet i Ekerö kommun, Ekerö kommun, Landskapslaget AB, Wenanders låda, november 2008

Färingsöboken, Färingsö Hembygdsförening 1996

Birgitta Roeck Hansen, Bönder och ståndspersoner. Ägare och brukare av skattegårdar i Färentuna härad 1718-1795, Nordic Academic Press och Birgitta Roeck Hansen, 2010

Dick Larsson, Vem var Ulrika Jansdotter och hur uppkom Ulrika Jansdotters stiftelse. En skrift om en fascinerande person under 1800-talet i Färentuna socken.

Program för Kungsberga 1:34 m fl på Färingsö i Ekerö kommun, Stockholms län, dnr PLAN 2013.16, Ekerö kommun, Stadsarkitektkontoret, 2013-09-16

Ann Margret Rogby, Kungsberga, Mälaröarnas Anslags-tavla, www.malare.com, 2016-01-22

Vackrare Ekerö – en gestaltningspolicy, antagen av Kommunfullmäktige 2015-10-06

Arkiv

Lantmäteriet, historiska kartor
Arkivdatabas, Stockholms stadsmuseum
Bild databas, Stockholms läns museum

Internet

http://hivs.se/Historia/1050-1500/1050_1300/1050-1300, 2016-01-22
www.digitaltmuseum.se, 2016-02-23